



Náměstí. Svornosti?

Autor: Karel Veliký

Mrtví, zranění, křičí se, střílí, u Elysejských polí planou ohně, krev, hněv, zmatek. O necelý týden později přichází *Fronta*, tehdejší pražský radikálně pravicový týdeník, s vysvětlením, „Co se děje ve Francii“ a proč. Autor titulní stati, Jaroslav Slavata, píše:

„Nejlépe bude, začneme-li tím, co se tam neděje. Paříž se nebouří jen proti parlamentu zkorumpovanému. Bouří se proti systému parlamentní demokracie vůbec. Royalisté si nepřivlastňují masové hnutí v pařížských ulicích; royalisté, lépe jejich vůdcové Charles Maurras, Léon Daudet a Maurice Pujo, vyvolali toto hnutí propagandistickou kampaní, kterou vedou už od začátku prosince. Tuto kampaň proti režimu, který Daudet nazývá žertovným jménem ‚cacabinets Chautemps-Daladier-Staviski‘, nevedl žádný list, kromě *L'Action Française*. O její popularitě svědčí, že během kampaně stoupl náklad listu o půl milionu denně. Nejde o republiku, nejde o demokracii – té se dovolával Daladier, když dal rozkaz, aby se do demonstrantů střílelo kulomety koloniálního vojska – jde o národ, jde o Francii. Mladé Francouze, kteří nejsou tak hloupí, aby za program považovali snůšku frází,

kterým se učeně říká ‚generační problém v politice‘, ani nenapadlo vzdorovat na ulicích Paříže ozbrojené moci vlády jen proto, aby pomohli do ministerského křesla nějakému pětatřicátníku. Ve všech francouzských vládách byli mladí ministři – vzpomeňme například jen ministra letectví Cota; ukázalo se, že nejsou o nic lepší než ministři staří.

V **systemu**, v němž byli začleněni, musely se i jejich dobré vlastnosti – dobré vlastnosti mládí – jako agilnost, průbojnost a pracovní energie nutně obrátit ve zlé: byli agilnější než staří při hledání sinekur, byli průbojnější než staří, pokud šlo o hájení jejich osobních zájmů, a byli průbojnější tam, kde chtěli upevnit svoje pozice. Staří parlamentáři dívali se z marastické výše svých ministerských křesel na tuto neoministerskou mládež se shovívavým úsměvem lidí, kteří všechnu tuhle honbu již dávno prodělali a vědí, že nemůže být jinak. Nemůže být jinak v systému, ve kterém žijí, a nemůže být jinak, když ti věkem mladí jsou myšlenkově úplnými dědečky, kteří přestali být Francouzi, když se stali straníky, když prošli školou partajnictví, která se objektivně jeví jako ony ústavy pro výroby zmrzačených dětí, trpaslíků a potvor s velkými hlavami pro cirkusy a varieté. Ne, Paříž neprotestovala proto, aby se vyměnily loutky, které do vedení státu posílají Lože * * * (na tomto místě poprvé do článku zasáhla cenzura, pozn. DP) a volební výbory, subvencované penězi Rotschildů. Oustriců, Staviských a Alexandrů. Paříž – celá Francie ostatně – demonstrovala proti systému, nastolenému Velkou Revolucí a po pádu Napoleona III....“

Tolik necelé první dva odstavce. Stať pokračuje přes bezmála další dvě strany a její závěr byl úředně „zabaven“. Seznamuje čtenáře s dějinnými příčinami a podrobnostmi tehdejší politické situace v zemi. My zde citujeme jen to, co se stále jeví aktuální (zvláště s pomyšlením na příští volby zdejší): „Ať praví nebo leví, mladí nebo staří – všichni jsou parlamentáři, všichni jsou zkorumpováni: praví brali peníze od Oustrica, leví od Staviského. A všichni mají životní zájem na tom, aby udrželi režim, který jim poskytuje tolik příjemného stínu, v němž se daří jejich špinavých kšeftíčkům. Ne, Pařížané nejsou hloupí, aby si myslili, že si pomohou, když zaženou několik ministrů, nebo když na křesla starých korupčníků pomohou několika jejich mladým vyučencům,“ shrnuje Slavata.

Co se to tedy vlastně dělo?

Francie prožívala další z období politické nestability (jedna vláda střídala druhou) a těžkého hospodářského útlumu (následky „černého čtvrtku“ z Wall Streetu tam dorazily později), a každopádně „konec iluze prosperity“, ale vlastním spouštěčem událostí byla tzv. Aféra Staviského, Žida z Ukrajiny, „který,“ jak Slavata informuje, „přišel do Paříže, rozhlédl se po ní a nadělal ve spolku s některými zvolenými zástupci lidu v krátké poměrně době za jeden a půl miliardy podvodů“ (a to v době, kdy průměrná mzda činila tisíc pět set franků). Poté, co je nebylo možné nadále tutlat – („Jak bylo možno, že byl policií marně hledán celé měsíce, jak bylo možno, že byl honěn současně několika zatykači a při tom se docela nenuceně bavil a scházel v hernách a předních lázeňských restauracích se svými ministerskými, senátorskými

a poslanceckými přáteli, dával jim šeky, kupoval divadla, aby umožnil veřejné vystoupení milenky vlivného politika, a platil toaletní účty milenek jiných svých, velmi postavených přátel?“ R. Weiner v *Lidových novinách* z 11. února psal, že „celá Paříž a celá Francie svorně a veřejně říká, že to nebylo jinak možné, než že političtí přátelé Staviského kryli a odměňovali se mu tak za tyto jeho ‚drobné úsluhy‘...“), – nechali hochštaplera jeho „vlivní přátelé“ zastřelit policií (oznámené „sebevraždě“ nevěřil snad nikdo). A ze všech listů byla to právě jen „Francouzská akce“, kdo vyzval čtenáře, aby vyšli do ulic. Od 11. ledna tak proběhlo třináct stále početnějších a vyostřenějších manifestací pod heslem „Pryč se zloději!“ Ke členům vlasteneckých lig se přidávali nejen příslušníci různých sdružení veteránů Velké války, ale také naštvaní, nikde neorganizovaní „obyčejní lidé“. Počty zadržených a zraněných, jak na straně manifestantů, tak pořádkových sil, postupně narostly do stovek a desítek. Kampaň vyvrcholila v úterý 6. února. Lidé se v podvečer shromažďovali na náměstí Svornosti, aby přes most přešli k budově Národního shromáždění na druhém břehu Seiny. V půl osmé je pak zastavila palba a rozehnal jízdni útok. Jenže váleční veteráni se nezalekli a mladí se nedali zahanbit. Měli hole, nože a dlažební kostky. Krev padlých rozpoutala hněv také u ostatních. Stržení příkladem odhodlaných, bojovali proti střelným zbraním a šavlím tím, co zrovna bylo po ruce. Pouliční střety tak trvaly několik hodin. Autobus, převržený a zapálený coby improvizovaná barikáda tam, kde na Náměstí Svornosti ústí Elysejská pole, dohasl až o půlnoci...



Po zlodějích vrazi

O čem se příliš nemluví

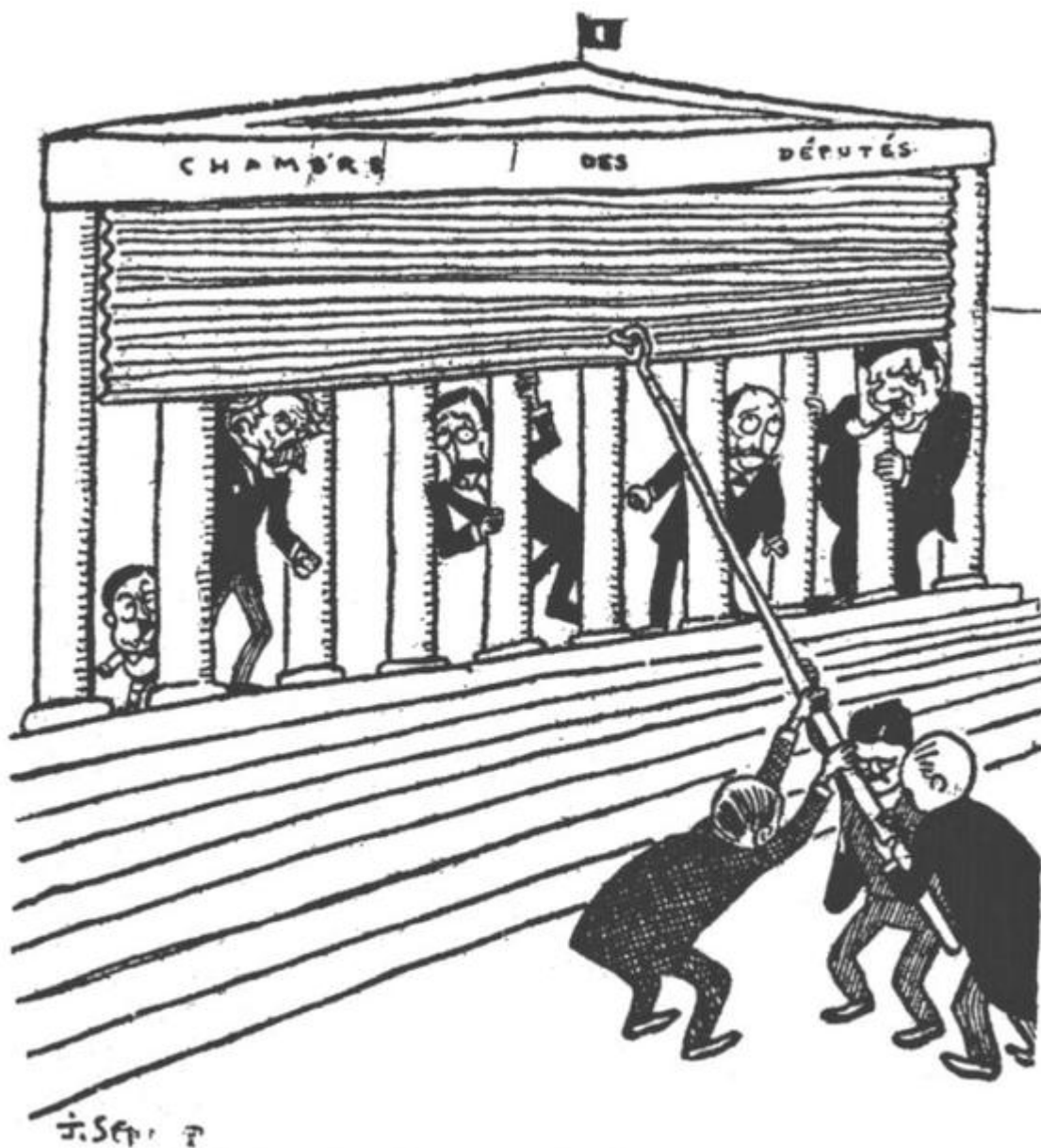
Naděje, které Jaroslav Slavata z *Fronty* vkládal do Francouzů, se již v době vyjití jeho stati, 15.



DÉLSKÝ POTÁPĚČ

února, ukázaly jako liché. Událost mobilizovala pouze levici, která na 12. února vyhlásila generální „antifašistickou“ stávkou, od níž pak vedla takřka rovná tlustá rudá čára až k Blumově vládě lidové fronty ustavené o dva roky později. Mezi pravicovými vůdci se nenašel žádný, který by napětí oněch únorových dní dokázal udržet a proměnit v sílu, která by otřesený režim srazila, jak doufal náš novinář. Ten ostatně nemohl vědět, že již ve středu dopoledne zástupci monarchických nacionalistů a velitelé vlasteneckých lig napochodovali na prefekturu, aby se „distancovali od násilností“ z předešlého večera a noci. Také nevěděl, že Charles Maurras, namísto aby se jako vůdce Francouzské akce objevil tam, kde se bojovalo a umíralo, skládal onoho večera báseň na počest ženy Léona Daudeta. A že plukovník La Roque stáhl své uniformované Ohňové kříže z náměstí hned po prvních výstřelech, neboť byl zastáncem „pouze legální cesty“. Anebo že salvu do houfu nacionalů, monarchických nacionalistů a vlastenců vypálil kordon Národní gardy čili ozbrojené složky určené právě k obraně Národního shromáždění, vrcholné instituce „národní-demokracie“.

Přesto je 6. únor dodnes v historii francouzské radikální pravice pokládán za důležitý mezník nejen kvůli svým padlým a zraněným. Doslova za „národní revoluci“. Proč?



Une boutique qu'il faut fermer

Parlament - je třeba zavřít krám

Poněvadž, řekněme to jasně, v ten den poprvé vytryskl duch francouzského fašismu. Což dozajista nezní jako nijak objevné tvrzení, vždyť levice jej za „nezdařený pokus o fašistický puč“ vykládá od tehdy až podnes. A nacionální pravice, konzervativní, katolická a monarchická, tento výklad s dobrými argumenty vždy odmítala, včetně Slavaty („na druhé straně nedá se hnutí pařížského lidu nazvat hnutím fašistickým“). Jenže v tom to právě je: manifestanti z 6. února spontánně překonali pravo-levé systémové schéma! byli totiž mezi



DÉLSKÝ POTÁPĚČ

6. únor 1934: Den „národní revoluce“ v Paříži | 6

nimi silně početně zastoupeni i dělníci, veteráni z Republikánské asociace starých spolubojovníků (ARAC), mající blízko ke komunistům, a nechyběly ani hloučky přímo komunistických mládežníků, snad jejich potomků a kolegů. A spolu s „ulicí“ („lidem“ či „luzou“: na perspektivě záleží:) čelili, leckdy doslova bok po boku, po zuby ozbrojeným oddílům, chránícím parlamentáře. Toto narušení pravo-levé režimní rovnováhy náhle vyšlehnuvší třetí silou proto muselo být okamžitě potlačeno a narovnáno: na pravici podnikateli a poslanci, podporujícími ligy, na levici Kominternou (viz úloha **Eugena Frieda / Evžena Frieda**). Avšak mocný prožitek těch, kteří „byli u toho“, už jen tak vymazat nešlo: mnozí z nich se opět sejdou v Doriotově Francouzské lidové straně (Parti Populaire Français, PPF). Vlastně šlo i o konkrétní prožitek onoho „integrálního nacionalismu“, tj. „národního cítění, scelujícího Francouze přes stranickou a třídní příslušnost“, o němž maurassovci doposavad jen teoretizovali a mluvili...

„Pro ty, co chtějí vědět víc“